

**Onemocnění všech
orgánových systémů se
zaměřením na zvláštnosti
dětského věku - nervová
soustava, vyšetřovací
metody v pediatrii**

- Řídící středisko nervové soustavy je mozek – jeho růst a vývoj je ukončen do 5 let věku. Poranění nebo infekce mozku v prvních letech – může mít dlouhodobé následky. Proto je velmi důležité včasné rozpoznání.

ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ:

- **MENINGITIDA:** nebo také zánět mozkových blan, je nebezpečné onemocnění, které může skočit i úmrtím, nebo zanechat následky (zrakové a sluchové).

Může být:

- **nehnisavá (aseptická) meningitida** - která bývá nejčastěji původu virového, obvykle neohrožuje život, ale zanechává řadu trvalých následků (důsledek trvalého poškození nervů).
- **hnisavá meningitida** - která bývá nejčastěji bakteriálního původu – může ohrozit život, rychlejší průběh, nejčastěji u dětí do 5 let
Způsobuje ji bakterie **Neisseria meningitidis** –ta působí meningitidu hlavně u mladých lidí. Je velmi nebezpečná, snadno proniká do krve a způsobuje otravu krve (sepsi) v důsledku čehož často končí smrtelně.
bakterie **Haemophilus influenzae**

Projevy hnisavé meningitidy

Jsou dány zejména podrážděním mozkových obalů, patří mezi ně

- a) nevolnost neboli nausea
- b) podrážděnost a zmatenost
- c) bolest hlavy
- d) zvýšená citlivost na světlo tzv. fotofobie daná podrážděním optického nervu
- e) meningeální příznaky - zánět mozkových obalů se šíří obaly míšními, které jsou vystaveny mechanické námaze při pohybech páteře. To se projeví zvýšenou bolestivostí při některých pohybech, například ztuhlostí šíje při předklonu hlavy.
- f) speciálním příznakem, který provází meningitidu doprovázející sepsi u infekce *Neisseria meningitidis* je výskyt drobných fialových skvr zejména na kůži končetin - ty jsou projevem ucpávání drobných kapilár.

- **ENCEFALITIDA:** zánět mozku, vyvolaný infikovanými klíšťaty nebo komáry. Obvykle virové onemocnění. Průběh nemoci je různý, od mírných bolestí hlavy a zvýšené teploty až po prudké bolesti hlavy, horečky a dezorientaci, může skončit smrtelně, nebo následky v podobě ochrnutí. Prevencí je očkování.

Příčina:

- u novorozenců – nejčastěji virus herpes simplex
- vzácně – po spalničkách, zarděnkách, planých neštovicích

Léčba:

- u infekce způsobené virem herpes simplex – acyklovir
- jiné virové infekce – léky nejsou
- většina dětí se zcela uzdraví
- jen u malé části – poškození mozku – způsobuje potíže při učení, epilepsie, slabost některé končetiny

- **POLYNEURITIDA**: zánět periferních nervů, způsoben např. infekčním onemocněním, porucha hybnosti, citlivosti a bolestivost
- **MYELITIDA**: zánět míchy

ZÁCHVATOVITÁ ONEMOCNĚNÍ:

- **EPILEPSIE (PADOUCNICE)**: je záchvatovité onemocnění mozku.

Může být primární (vrozená) - za její příčinu se pak považují nejrůznější inzulty během nitroděložního vývoje. Existují i dědičné syndromy, kde součástí klinického obrazu jsou epileptické záchvaty.

Příčinami sekundární (získané) epilepsie jsou nejčastěji úrazy, dále nádory a cévní malformace a také infekce.

Epilepsie a epileptické syndromy se dají dělit z několika hledisek. Nejčastěji se uvádí dělení dle klinického obrazu záchvatů, v lékařské veřejnosti se uvádí klasifikace dle oblastí mozku, kde záchvaty vznikají, jak se šíří a jak velkou část mozku zabírají.

Je několik druhů záchvatů, nejčastější jsou:

- záchvaty grand mal: tonicko – klonické křeče
- záchvaty petit mal: absence

Příznaky tonicko – klonické křeče:

- podrážděnost před záchvatem, silná křeč – asi 30 sekund
- bezvědomí, nepravidelné dýchání
- trhavé pohyby končetin – asi 20 sekund až několik hodin
- únik moči, stolice
- po nabytí vědomí dezorientovanost, bolest hlavy, ospalost

Příznaky absence:

- dítě přestane dělat to, co dělá
- 10 – 15 sekund zírá do prostoru
- nevnímá okolí
- pak si nic nepamatuje

Léčba:

- antiepileptika
- lékař doporučí, kterým činností se vyhýbat
- většina dětí s ložiskovými záchvaty z tohoto stavu vyroste, po pubertě nemusí ani brát léky

Kdy volat lékaře:

- jestliže má dítě záchvat po první – **IHNED**
- zůstane-li v bezvědomí víc jak 10 minut – volat záchranku

■ Fibrilní křeče:

Rychlý vzestup teploty může u některých dětí způsobit křeče – náhle vzniklé svalové záškuby celého těla, může dojít i k poruše vědomí. Nejčastěji se objevují u dětí od 6 měsíců do 4 let. Většina teplotních křečí je při teplotě 39 - 40° C. Děti jsou ke křečím náchylné, protože jejich mozek není zcela vyvinutý. Děti starší 5 let již febrilní křeče nemívají.

Co dělat, když má dítě fibrilní křeče?

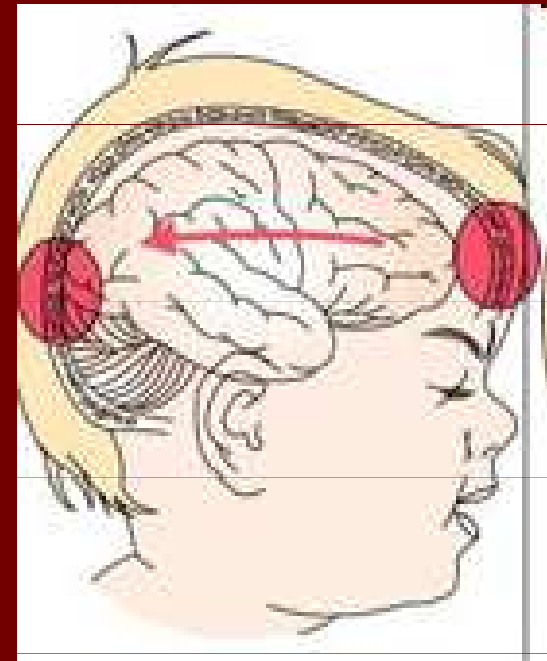
- Položit dítě na podlahu, nesnažit se jej omezovat
- Snižovat horečku léky, zábaly
- Je –li v bezvědomí – zabezpečit volné dýchání, položit dítě na bok, abychom zabránili udušení
- Podat uklidňující prostředek např. *Diazepam*

POÚRAZOVÁ ONEMOCNĚNÍ:

- **OTŘES MOZKU (komoce mozková):** je náhlá porucha mozkové činnosti vyvolaná úrazem hlavy a provázená různě dlouhým bezvědomím (od zlomků sekundy po hodiny). Otřes mozku je doprovázen retrográdní amnézií (pacient si nevzpomíná co se před úrazem dělo).

Příznaky:

- zvracení
- rozmazané vidění
- zmatenost
- závrať
- nevzpomene si na událost před úrazem

■ Další úrazy hlavy

- údery a rány do hlavy jsou u dětí časté, jen vzácně mívají vážné následky
- nebezpečné je krvácení uvnitř lebky
- mírný úraz – bolest hlavy, otok, hematom v místě poranění
- silný úder – může dojít k otřesu mozku
- vytéká-li z ucha, nosu žlutá tekutina nebo vodnatá krev – pravděpodobně jde o zlomeninu lebky

Léčba:

- mírný úraz – 24 h dítě sledovat
- vážné poranění – do nemocnice
- je-li rána na hlavě – lékař ji zašije, zastaví krvácení
- rekonvalescence – několik týdnů
- vážné poranění může způsobit trvalé poškození mozku – fyzické nebo mentální postižení

Použité zdroje

- Pediatrie, O. Hrodek, J. Vavřinec
- http://webnet.wz.cz/nem_priz/index.html
- <http://www.lidsketelopuchnerova.estranky.cz>
- <http://www.zbynekmlcoch.cz>

Děkuji za pozornost

Vytvořila Monika Sovišová